

Muzea v přírodě Středočeského kraje

ÚVOD LUBOMÍR PROCHÁZKA

Muzea v přírodě tvoří nedílnou součást kulturního dědictví v českých zemích. Jejich zrod je spojen, kromě Valašského muzea v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, s dobou po 2. světové válce a to především se 60. – 70. lety 20. století. Některá regionální muzea v přírodě na území ČR (centrální muzeum v přírodě v českých zemích vybudováno nebylo) vznikla však až v závěru 20. století (Soubor lidové architektury Chánovice v roce 1994, Muzeum vesnických staveb středního Povltaví ve Vysokém Chlumci v roce 1999). Muzea v přírodě jsou pojímána jako záchranná zařízení především pro ty doklady lidového stavitelství, které nelze zachránit na jejich původním místě. Jejich cílem je transfer vytipovaných staveb do umělého prostředí při zachování únosné míry autentičnosti. Snahou transferu těchto staveb by mělo být přiblížit se na původním místě realitě stavby, jejímu prostředí a vybavení interiéru. Muzea v přírodě též shromažďují cenné doklady ke způsobu života vesnického obyvatelstva, ke způsobu obživy a hospodaření, zejména co se týče zemědělství a vesnické řemeslné výroby. Prezentování lidových zvyků a obyčejů patří mezi nejvýraznější prezentační činnosti tohoto typu muzeí v ČR. Můžeme říci, že muzea v přírodě plní významnou roli institucí přispívajících k udržování tradic lidové kultury. Muzea lidové architektury v přírodě jsou svými expozicemi i prezentačními možnostmi návštěvníky velmi přitažlivá.

Na území středních Čech se nacházejí celkem čtyři muzea v přírodě záchranného charakteru - Polabské národopisné muzeum Přerov nad Labem, Muzeum lidových staveb v Kouřimi, Muzeum vesnických staveb středního Povltaví se sídlem ve Vysokém Chlumci a dále Národopisné muzeum Slánska ve Třebízi u Slaného (posledně jmenované muzeum lidové architektury v přírodě není zřizováno Středočeským krajem). Kromě Muzea lidových staveb v Kouřimi, které bylo budováno původně jako muzeum lidových stavebních technik v českých zemích (koncepte uplatňovaná ve výstavbě do roku 1989) byla ostatní muzea budována jako regionální – pro oblast středního Polabí, středního Povltaví a Slánska. U muzeí v přírodě v Přerově nad Labem, Kouřimi a Vysokém Chlumci šlo prakticky jen o transfer, u slánského národopisného muzea se uplatnila situace in situ. Ve středočeských muzeích v přírodě je snaha prezentovat stavební materiál, konstrukci a výzdobné motivy uplatňující se na vesnických stavbách prezentovaných regionů.